

Perusopetuksen tuntijakotyöryhmä

PERUSKOULUIHIN SYSTEMAATTISTA TALOUSKASVATUSTA

Opetusministeriö on asettanut työryhmän valmistelemaan ehdotukset perusopetuksen yleisiksi valtakunnallisiksi tavoitteiksi ja perusopetuksen tuntijaoksi. Valtioneuvoston on määrä päätätä tuntijaosta alkuvuodesta 2011.

Työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä toimiva taloudenhallinnan neuvottelukunta toivoo, että työryhmä ottaa valmistelussaan huomioon seuraavat taloudenhallintaan liittyvät asiat:

Oman talouden hallinta on yksi elämän perustaidoista. Nuoret saattavat hallita tiettyjä perusasioita, mutta kokonaiskäsitys oman talouden hoitamisesta ja rahankäytöstä kuitenkin puuttuu monelta. Talousasioista ei tiedetä riittävästi eivätkä nuoret osaa suunnitella rahankäyttöään, vaikka kokevatkin hallitsevansa talousasiat hyvin.

Taloukasvatus on perinteisesti ollut kotien tehtävä. Koulussa on opittu taloudellisen ajattelun välineitä, budjetointia ja prosenttilaskua. Muuttuneet kaupankäyntimuodot, teknologian kehittyminen, globalisaatio ja lisääntyneet valinnanmahdollisuudet edellyttävät entistä parempia oman talouden hallinnan tietoja ja taitoja. Lapset ja nuoret ovat taitavia käyttämään uusia välineitä ja mahdollisuuksia, mutta heillä ei ole käsitystä siitä, mihin käytettävissä olevat rahat riittävät. Tämä on näkynyt mm. suurina kännykkälaskuina ja nuorten lisääntyvänä velkaantumisena.

Komission tiedonannossa (KOM 2007 (808) taloukasvatuksesta esitetään periaatteita korkeatasoiselle taloukasvatukselle. Tiedonannon mukaan taloukasvatusta pitäisi olla ja sitä tulisi edistää kaikissa elämänvaiheissa jatkuvuusperiaatetta noudattaen. Taloukasvatus tulisi myös aloittaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja sen tulisi olla osa pakollista opetussuunnitelmaa niin alasteella, yläasteella kuin lukiossakin.

Taloukasvatuksessa tulee antaa perusvalmiudet oman talouden hallintaan, tulevan perheen taloudenhoitoon sekä yksityisen kulutuksen ja yhteiskuntatalouden välisten yhteyksien ymmärtämiseen.

Taloukasvatuksen toteutumisesta kouluissa on vähän tietoa. Opetussuunnitelma mahdollistaa taloustiedon opetuksen ja sitomisen laajempiinkin oppimiskokonaisuuksiin, mutta talousasiat on mainittu yksiselitteisesti vain muutamassa oppiaineessa pienenä osakokonaisuutena. Näin taloustiedon määrä voi jäädä hyvinkin vähäiseksi. Opetussuunnitelma antaa myös mahdollisuuden keskittyä pelkästään makrotalouteen. Pienillä oppituntimäärillä talousasioiden opetus voidaan kuitata ulkopuolisen, yrityselämästä tai muualta koulun ulkopuolelta tulevan vierailijan esityksen varaan.

Kuluttajaviraston keväällä 2008 ilmestyneen peruskoulun oppikirjoja koskevan selvityksen perusteella voidaan todeta, että oppikirjoissa taloustietoa on jonkin verran, mutta ei riittävästi. Taloustieto keskittyy oppikirjoissa yhteiskunnallisiin aineisiin ja kotitalouteen. Matematiikan kirjoissa talousasioita käsitellään hyvin vähän, vaikka se antaisi uusia ulottuvuuksia myös matemaattisten käsitteiden oppimiseen.

Opettajien koulutuksessa ei talousasioiden opettamista ja taloudellisen ajattelun opettamista välttämättä käsitellä ollenkaan. Säästäminen yhdistetään usein luonnonvarojen tuhlaamiseen ja talousnäkökulma voi jäädä huomioimatta. Koska talouskasvatus on monien oppiaineiden vastuulla eikä eri oppiaineisiin sisältyvää koordinointia ole, kokonaiskuva talouskasvatuksen opetuksesta puuttuu. Opettajat kokevat usein, ettei heillä ole riittäviä valmiuksia talousasioiden opettamiselle.

Keskeisintä on, että lapset ja nuoret oppisivat omien raha-asioiden hoidossa tarvittavat perustiedot, taidot ja asenteet.

Yhteenveto talouskasvatuksen ongelmista:

- Suunnitelmallinen talouskasvatus varhaislapsuudesta nuoruuteen ei toteudu.
- Talouskasvatusta jatkumona opetusta ja kasvatusta ohjaavissa asiakirjoissa ei ole mainittu.
- Kasvatusta ohjaavien asiakirjojen puutteet talouskasvatuksen osalta
- Koordinoinnin puute kouluissa oppiaineittain
- Talouskasvatus voi olla yksipuolista ja makrotalouteen painottunutta. Talouskasvatus käsitteen alla voidaan opettaa painottaen joko makro- tai mikrotaloutta. Oman elämän hallinnan kannalta korostuu yksityistalouden hoidon oppiminen.

Edellä mainituista syistä taloudenhallinnan neuvottelukunta pitää tärkeänä, että oman talouden hallinta sisällytetään selkeästi opetusta ja kasvatusta ohjaaviin asiakirjoihin.

Hannele Pokka

Kansliapäällikkö, neuvottelukunnan puheenjohtaja